

Ο κορυφαίος βρετανός θεωρητικός της λογοτεχνίας Φρανκ Κέρμοντ μάς ταξιδεύει στην Αγγλία του 16ου αιώνα και μας συστήνει τον Ουίλιαμ Σαίξπηρ

Παράσταση του σαιξπηρικού «Ερρίκου Η΄» στο ανακατασκευασμένο θέατρο Γκλόουμπ στο Λονδίνο

Όταν οι ηθοποιοί ήταν παράνομοι

Το 1572, όταν ο Σαίξπηρ ήταν 8 χρονών στο Στράτφορντ, είχε ψηφιστεί νόμος να τιμωρούνται δεόντως «οι αλίτες, αγύρτες και οκληροί επαίτες», στην τάξη των οποίων συμπεριλαμβάνονταν «όλοι οι ξιφομάχοι, αρκτοτρόφοι, όσοι παίζουν σε ιντερλούδρια». Μερικά χρόνια αργότερα και έχοντας κατακτήσει με τα έργα του τους αριστοκράτες, το απαιτητικό λονδρέζικο λαϊκό κοινό αλλά και την ίδια τη βασίλισσα, ο λαμπρότερος των ποιητών της ελισαβετιανής περιόδου θα εξελισσόταν σε ελάσσο-να αυλικό και θα αποκότσει ακόμη και δικό του οικόσημο.

Στις αρχές της βασιλείας της Ελισάβετ Α΄, όσοι έπαιζαν στο θέατρο θεωρούνταν «τσιρκόλανοι, μπουλουκτσίδες, αλίτες». Αλλά η ίδια η βασίλισσα απολάμβανε τις διασκεδάσεις και επέτρεπε στους αυλικούς της να συντηρούν και να προστατεύουν διάφορους θιάσους. Ο Σαίξπηρ

Frank Kermode
ΟΛΟΣ Ο ΚΟΣΜΟΣ
ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ - Η ΕΠΟΧΗ
ΤΟΥ ΣΑΪΞΠΗΡ
Μτφ. Λίδα Φιλιππούλου
Εκδ. ΜΙΕΤ

και ο θιάσός του βρίσκονταν υπό την προστασία του Λόρδου Αρχιθαλαμπόλου, ενώ στη συνέχεια προστάτης τους έγινε ο ίδιος ο βασιλιάς.

Υπό το άγρυπνο βλέμμα του πουριτανικού «άστεως» του Λονδίνου – το οποίο ήταν λυσσασμένος εχθρός των ηθοποιών – οι θίασοι της εποχής είχαν άδεια να δίνουν κατά παραγγελία παραστάσεις μόνο στην αυλή. Όμως οι δημόσιες εμφανίσεις τους απέφεραν κέρδος, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται στα πιο υποβαθμισμένα σημεία της βρετανικής πρωτεύουσας, ανάμεσα σε καπηλειά και πορνεία.

Ήδη από τις αρχές της ηγεμονίας της «παρθένας βασίλισσας» το Λονδίνο είχε τρία κτίρια σχεδιασμένα για θεατρικές παραστάσεις που κωρούσαν μέχρι τρεις χιλιάδες θεατές. Κινούμενοι στη μέση οδό που χάραξε η Ελισάβετ μεταξύ της παπικής Ρώμης και της καλβι-

κής Γενεύης, περιορίζοντας σημαντικά τις θρησκευτικές διαμάχες μεταξύ καθολικών και πουριτανών, οι κάτοικοι του Λονδίνου ήκμαζαν μαζί με την πόλη τους. Ανώνυμες εταιρείες και μονοπώλια, «επιχειρήσεις» και τοκογλύφοι, πειρατεία, αγώνας για την κυριαρχία και άφθονο χρήμα παντού.

Μέσα σ' αυτόν τον οικονομικό οργανισμό – ο συγγραφέας κάνει λόγο για την αυγή του καπιταλισμού – οι θεατράνθρωποι έβρισκαν καταφύγιο στον υπόκοσμο. Τζογαδόροι, απατεώνες και τοκογλύφοι, πόρνες και οξύθυμοι κακοποιοί, ποιητές και ηθοποιοί, ευγενείς και ασκούμενοι της νομικής συχρωτίζονταν στα θέατρα για να παρακολουθήσουν είτε παραστάσεις είτε αρκουδοσκυλομαχίες ή κοκορομαχίες.

Υπολογίζεται ότι το 1595 περισσότεροι από 15.000 Λονδρέζοι επισκέπτονταν κάθε εβδομάδα τα θέατρα

της πόλης. Μεταξύ αυτών, η περίφημη υπαίθρια Σφαίρα (The Globe) και το κλειστό θέατρο του Μπλακφράριαρ, όπου ανέβηκαν τα περισσότερα από τα έργα του Σαίξπηρ καθώς και άλλα αριστουργήματα του πρώιμου αγγλικού θεάτρου.

Ο Φρανκ Κέρμοντ (1919-2010), ένας από τους κορυφαίους μελετητές της αγγλικής λογοτεχνίας και δεινός σαιξπηριστής, επιστρέφει στην Αγγλία της δυναστείας των Τιδόρ για να παρουσιάσει στο αναγνωστικό κοινό το περιβάλλον μέσα από το οποίο αναδύθηκε μία από τις σημαντικότερες φυσιογνωμίες της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Εστιάζοντας στην αποκαλούμενη ελισαβετιανή περίοδο, ο βρετανός κριτικός καταφέρνει με μαεστρία να συνδυάσει τη φιλολογική ανάλυση των έργων του «λαμπρότερου» μεταξύ των ποιητών της εποχής εκείνης, με την παρουσίαση της ζωής του.